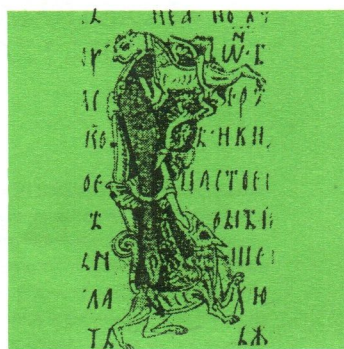
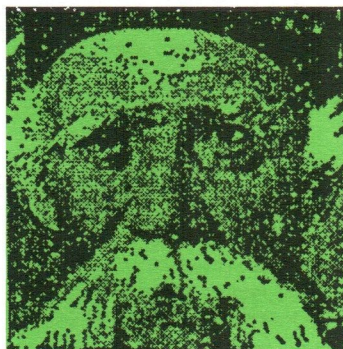

ИСЦ

БЕОГРАД

14 – 18. IX 2017.

**НАУЧНИ
САСТАНАК
СЛАВИСТА
У ВУКОВЕ
ДАНЕ**

**СРПСКА ЛЕКСИКОГРАФИЈА – РЕЧНИЦИ
СРПСКОГ ЈЕЗИКА КАО ИЗВОРИШТА
ГРАМАТИЧКИХ И СЕМАНТИЧКИХ
ИСТРАЖИВАЊА**

47 / 1

БЕОГРАД, 2018.

Александра М. МАРКОВИЋ*
Институт за српски језик САНУ
Београд

Оригинални научни рад
Примљен: 20. 11. 2017.
Прихваћен: 27. 12. 2017.

ЗНАЧАЈ НЕКИХ КОЛИГАЦИОНИХ СКЛОНОСТИ ГЛАГОЛСКИХ СУБЛЕКСЕМА ЗА СЕМАНТИКУ И СИНТАКСУ (НА ГРАЂИ ИЗ ОПИСНИХ РЕЧНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА)**

У раду је представљена анализа глаголских сублексема (и неколико фразеологизама с глаголском компонентом) чије се значење обично реализује уз извесна дистрибутивна ограничења. Циљ је био да се утврди да ли се на основу колигационих склоности и ограничења могу донети закључци од значаја за семантику и синтаксу. Анализа је вршена на грађи из вишетојних описних речника српског језика, и то у два корака. Најпре су издвојене сублексема код којих се експлицитно наводе колигациона ограничења и склоности и дате сублексема класификоване су у неколико семантичких класа. Затим су, на основу значења датих сублексема, у речницима пронађене и потврде код којих се таква ограничења и склоности експлицитно (у глосама) не наводе, али се могу учити имплицитно (у илустративним примерима).

Већ и сама чињеница да се лексема код којих постоје ограничења овог типа могу свртати у неколико мање-више хомогених семантичких класа указује на важност бележења различитих колигационих склоности и ограничења у описним речницима, као и на значај који њихово посматрање може имати у теоријским истраживањима.

Кључне речи: колигација, колигационе склоности, колигациона ограничења, негативни поларитет, српски језик.

1. Колигација – појмовно-терминолошко облашћење. Термин *колигација* асоцира на термин *колокација*, који је општепознат и у широкој је употреби и у светској и у домаћој лингвистици.¹ Већина речника лингвистичких термина дефинише оба појма, с мање или више разлика у појмовно-терминолошком смислу. Колокација се, према *Речнику лингвистике и фонетике* Д. Кристала,

*aleksandra.markovic@isj.sanu.ac.rs

**Рад је настао у оквиру пројекта *Лингвистичка истраживања савременог српског језика и израда Речника савременог српскохрватског књижевног и народног језика САНУ* (бр. 178009), који у целини финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

¹О првој забележеној употреби термина *колокација* и *колигација* в. Хои 2005: 2–3, 42–43.

односи на **уобичајено заједничко појављивање** посебних лексичких јединица (Кристал 2008, под *collocation*) (нпр. именица *тисмо* колоцирана је са придевом *ћуриличко*). О. С. Ахманова колокацију дефинише као лексичко-фразеолошки условљену спојивост речи у говору, која настаје као резултат полисемije. Термин *колокација* добро је адаптиран у терминолошком систему српског језика и од њега постоје бројне изведенице: *колокат*, *колокабилност*, *колоцирати* и др.

Д. Кристал истиче да је појам *колигација* често супротстављен појму *колокација* због тога што се односи на груписање речи на основу сличности у ступању у одређене граматичке односе. Нпр. за скуп глагола који се допуњавају конструкцијом *to+infinitive* у енглеском језику каже се да је у колигацији са том конструкцијом, а да није у колигацији са облицима на *-ing* (Кристал 2008, под *colligation*). Ахманова колигацију дефинише као морфосинтаксички условљену спојивост речи у говору, која настаје као последица њихове полисемije, нпр. спојивост глагола с правим или неправим објектом (рус. судить кого-л., судить о ком-л.) (Ахманова 1966, под *коллигација*).²

Што се тиче појма *колигација*, мање је познат, бар у српској лингвистици. Колигације помиње Прћић (1997: 119), називајући их *граматичким колокацијама*, али се њима детаљније не бави. Колигације као граматичке колокације помиње и Ј. Дражић, класификујући их „према врсти речи колоката које их сачињавају” (2014: 141) на именичке (2014: 143), оне с придевима (2014: 156) и глаголске (2014: 165).

Као што смо рекли, термин *колигација* користи се у више значења. Овај појам заузима посебно значајно место у теорији лексичког примовања британског лингвисте М. Хоија. Хои, дакле, колигације дефинише на следећи начин: 1. као граматичко окружење које нека реч фаворизује или избегава; 2. као фаворизоване или избегаване граматичке функције у којима се јавља нека реч;³ 3. као фаворизовано или нежељено место у низу речи (реченици, параграфу, тексту као целини) (Хои 2005: 43).

Оба појма односе се, дакле, на дистрибутивне особине језичких јединица у језичкој употреби, прецизније на вероватноћу заједничког појављивања двеју (или више) лексичких јединица или граматичких категорија (Лехецка 2015: 1). На теоријско-методолошком нивоу резултати колигационе и колокационе анализе указују на то да различити облици исте лексеме имају уочљиво различите дистрибуционе моделе (Лехецка 2015: 7).

2. Због чега су колигације значајне за лексикографију? Како истиче М. Хои, колокације и колигације појединих значења вишезначних речи међусобно се разликују.⁴ Другим речима, различити колокациони и колигациони модели указују на различите употребе исте речи (Хои 2005: 81).

² Р. Симеон у свом *Enciklopedijskom rječniku lingvističkih naziva* преузима дефиниције колокације и колигације из речника О. С. Ахманове, па их нећемо наводити (Симеон 1969, под *koligacija, kolokacija*).

³ “Every word is primed to occur in (or avoid) certain grammatical positions, and to occur in (or avoid) certain grammatical functions; these are its colligations” (Хои 2005: 13).

⁴ “When a word is polysemous, the collocations ... and colligations of one sense of the word differ from those of its other senses” (Хои 2005: 13).

На значај Хоијевих истраживања за лексикографију указали су С. Еткинс и М. Рандел. Ови аутори указују и на то колико је за колигације важно везати појам *склоности* (од Хоија преузимају синтагму *colligational preference*) (Хои 2005: 47), будући да се не може говорити о чврстим правилима, већ о измеривим нормама (Еткинс/Рандел 2008: 305). Норме се могу установити на основу великих корпуса.

Ови аутори истичу да се под колигације могу подвести следећи случајеви *уочљивих склоности* речи појединих врста:

1. за *глаголе* према неком облику, нпр. према трпном придеву, императиву и сл.;
2. за *именице* према облику једнине/множине или према одређивању других именица;
3. за *придеве* према атрибутској или предикативној функцији или према неком од облика поређења (за словенске језике овде треба навести и склоност ка одређеном/неодређеном придевском виду);
4. за *све врсте речи* према одређеној позицији у реченици или клаузи;
5. за *све врсте речи* према јављању у одричним конструкцијама;
6. за *све врсте речи* снажна тенденција ка избегавању било ког облика, конструкције или позиције.

Еткинсова и Рандел истичу да уочљиве колигационе склоности могу бити додатни доказ приликом идентификације појединих значења вишезначних речи (2008: 305).

3. Бележење колигационих склоности у описним речницима српског језика. Као што смо поменули, у српској лингвистици нема радова посвећених испитивању колигационих склоности, бар колико је нама познато. Иако се о колигационим склоностима (суб)лексема не говори експлицитно, оне се бележе у описним речницима српског језика. Могли бисмо рећи да о њима постоји свест у лексикографији. Ми говоримо о колигацијама у једном свом раду у којем смо представили колигационе склоности које бележи Речник САНУ, као и начин на који се то чини. Закључили смо да се у овом описном речнику српског језика бележе колигационе склоности које се односе на везаност појединих значења за неки облик или конструкцију, док се оне везане за позициона ограничења не помињу (Марковић 2014: 86–89).

Укратко ћемо се осврнути на напомене о колигационим склоностима у Речнику САНУ и Речнику МС.⁵ Те напомене дају се најчешће у виду глоса у загради, пре дефиниције.⁶ На основу потврда за поједино значење или лексему може се стећи увид у то да ли је дата сублексема/лексема везана у већем броју потврда за неки из скупа расположивих облика из парадигме (уколико је реч променљива), за неку конструкцију или за одређену позицију у реченици. У таквим случајевима лексикограф може да употреби глосе

⁵ Тако ћемо уједно илустровати неке колигационе склоности и представити начин на који се оне бележе у нашим речницима.

⁶ Кажемо најчешће, будући да није необично да се у великим описним речницима наилази и на мање или веће неједначности, па се дате глосе некад наводе и у загради после дефиниције.

типа: *обично/често у имп.(еративу)/трп.(ном придеву)*, чиме се указује на то да се у потврдама дате (суб)лексема налази више примера у поменутом облику од примера у другим могућим облицима, али и оне типа: *само у комп.(аративу)/мл.*, чиме се указује на то да се дато значење реализује искључиво у одређеном облику (у том случају реч је о колигационим *ограничењима*). На основу претраге Речника САНУ и Речника МС закључујемо да се колигационе склоности (суб)лексема бележе, али да то бележење није систематично и да је резултат лексикографске интуиције пре него одраз примене одређених металексикографских знања. Сматрамо да би систематично навођење колигационих склоности било врло значајно за семантику и синтаксу.

4. ЗБОГ ЧЕГА ЈЕ УВИД У КОЛИГАЦИОНЕ СКЛОНОСТИ И ОГРАНИЧЕЊА (СУБ)ЛЕКСЕМА ЗНАЧАЈАН ЗА СЕМАНТИКУ И СИНТАКСУ? В. Апресјан и Н. Микулин (2016: 224) говоре о могућности употребе речника за језичка истраживања. Уколико се у речнику пружају информације које су структуриране на систематичан начин, та истраживања је лакше спровести. Информације које се пружају у речницима активног типа су богате и пружене у мери која се сматра неопходном како би се нека реч могла користити правилно.⁷ У току је преобликовање *Активног речника руског језика* у претраживу базу података. Једна од могућности за претраживање јесте и она по такозваним зонама (зона у овом речнику има 13, а неке од њих су: пример, дефиниција, коментар, рекцијски модел, конструкција, колокације и др.). У зони коментара налазе се глосе везане за колигационе склоности, типа: *користи се у одричним реченицама* (Апресјан/Микулин 2016: 227).

Апресјанова и Микулин указују на начин на који претрага речника може помоћи у ширењу теоријских знања о некој појави. Како истичу ови аутори, феномен негативног поларитета⁸ много је шири него што се мислило, а добар увид у то пружа једноставна претрага речника, чиме се стиче увид у чињеницу да многе лексичке јединице могу да развију значења негативног поларитета. Претрагом речника по задатом критеријуму (помоћу глосе *користи се у одричним реченицама*) добијају се семантичке класе речи које настоје да развију таква значења – глаголи кретања и они са семом физичког утицаја. Апријанова и Микулин (2016: 230) сматрају да објашњење ове појаве лежи у чињеници да ови глаголи и у основним и у секундарним значењима указују на тешкоћу или препреку која се мора савладати: “This indication of effort seems to be a factor that plays a role in negative polarization. Indeed, it is quite logical that actions requiring greater effort are less controllable and therefore less likely to succeed than actions that are easy to perform. These semantic compo-

⁷ Више о томе в. у Апријан и др. (2014: 6).

⁸ Према новијим истраживањима, јединице негативног поларитета јесу оне које су ограничене на употребу у тзв. неверидикалним (енгл. *non-veridical*) контекстима (упитним, одричним и условним реченицама) (Апријан/Микулин 2016: 229). Према дефиницији А. Јанакиду, неверидикални су они контексти у којима је истинитосна вредност неке пропозиције *p* отворена (није пресупонирана): питања, модални глаголи и модалне речи, императив, будуће време и др. Одрични контексти су подврста неверидикалних: не *p* не мора да значи *p*, па се дати контексти називају и антиверидикалним (Јанакиду 2013: 18).

nents are preserved and even strengthened in metaphorical meanings, thus, it is only natural that verbs that develop such meanings are more likely to appear in negative and other non-veridical contexts than in indicative ones.”

Уочена семантичка тенденција дозвољава, како аутори кажу, не само да се објасни већ и да се предвиди које ће речи развити значења негативног поларитета.

5. Анализа колигација у српским описним речницима. Иако Апресјанова и Микулин не говоре експлицитно о колигацијама, појава коју испитују тиче се управо њих. Размишљања ових аутора навела су нас на идеју да претражимо Речник САНУ и Речник МС и испитамо појаву уочену у руском језику. Напомене које се тичу везе одређених глаголских сублексема с појавом у одричном облику или одричним реченицама⁹ не налазимо код великог броја глаголских сублексема – налазимо их код њих четрдесетак.

Дате сублексема класификовали смо у неколико мање-више хомогених семантичких класа, од којих су најбројније следеће четири: 1. *обратити/обраћати пажњу, обазирати се, водити рачуна*; 2. *разумети, схватити*; 3. *подносити, трпети*; 4. *допадати се, волети, желети*.¹⁰

Затим смо направили истраживање у обратном смеру. Претражили смо речничке дефиниције у којима се налазе наведена глаголска значења, дословно или у парафрази, и закључили да се дате колигационе склоности јављају бар код још тридесетак глаголских сублексема и фразеологизама с глаголском компонентом, иако нису биле експлицитно забележене.

Представићемо издвојене класе и сваку сублексема поткрепити по једним примером. У оквиру сваке класе најпре ћемо наводити сублексема код којих се експлицитно наводе колигационе склоности, а затим оне код којих то није случај:¹¹

5.1. *обратити/обраћати пажњу, обазирати се, водити рачуна*

бренувати 3. (обично у одричном облику) *обзирати се* (на некога или нешто), *водити рачуна* (о некоме или нечему). — Немој да зврцаш много, јер ја твоје паре не бренујем (Шуб. 3, 309).

зарезати I. 5. в. (обично одрич.) *обратити пажњу* [...], *придати важност*. — Кара-Сима није ни зарезао обећани хонорар [...] (Андрић М., БК 1898, 294).

зарезивати I. 3. (обично одрич.) *обраћати пажњу* [...], *придавати важност, ценити, марити*. — Није много зарезивао обичне критике (Матош 1, 84).

марити I. 1. а. (обично одрич. или у конструкцијама одричног значења) *водити рачуна* [...], *обраћати пажњу* [...]. — Понеки људи не маре ни за породицу, ни за љубав супружанску (Марк. Св. 9, 16).

обазирати II. 2. б. (обично у негираном облику) *обраћати пажњу* [...], *придавати важност* [...]. — Остала чељад, навикла свакидањим доласцима, шета се обалом и не обазираше се на пристаниште (Ћип. 2, 3).

⁹ У питању су глосе типа: *обично у одричном облику, обично одрич. или у конструкцијама одричног значења, обично у негираном облику, при порицању, обично/често у негацији и сл.*

¹⁰ Издвојили смо и мање бројне класе: 5. *одговарати, приличити, доликовати*; 6. *успети*; 7. *померити/померати се*, али их у овом раду, због просторног ограничења, нећемо представити.

¹¹ Због просторног ограничења нећемо наводити ни видске ознаке, као ни квалификаторе. Глосе подвлачимо ради истицања.

обазрети се 2. в. (обично у негираном облику, при порицању) *обратити, придати пажњу* [...]. — Напоље! викнуо сам на њих ... Нико се није ни обазро на моје ријечи [...]. (Чол. 3, 147).

окретати 4. а. (обично негирано) *полукружним покретом усмеравати у одређеном правцу (главу) обично показујући заинтересованост, узимајући у обзир нечије речи, обазирати се*. — Марко слуша, ништа не говори, | На шатора не окреће главу (НП Вук 2, 194).¹²

* * *

гледати I. 6. *обраћати пажњу, обзирати се, водити рачуна* [...]. — Залуд њози сва лепота ђена, | Кад Алага и не гледа на њу (НП Вук 1, 281).

марити II. 2. б. *обраћати пажњу* [...]. — Ђед ... ђе гођ дође ... ругају му се ... Но то се њему ништа не мари (СЛ 1880, 52/3).

обазирати II. 2. а. *водити рачуна* [...]. — Војни суд није могао судити грађанским лицима, али се на то није обазирало (Прод. 2, 415).

5.2. разумети, схватити

замислити свр. I. 1. б. (обично у негацији и питањима) *логично претпоставити, схватити, прихватити као нормалну ствар*. — Рад Вука Караџића није могуће замислити без велике сарадње Јернеја Копитара (Скерл. 9, 246).

наслутити 3. б. (чешће одрич.) *добити, стећи неку (макар нејасну, неодређену) представу о нечем*. — Ко га није изближе познавао не може ни наслутити какав је то губитак, говорио је везир (Андрић 5, 231).

* * *

анлаисати разумети, схватити, схватати. — Те рачуне, како ја видим, ти не анлајишеш (Андрић 7, 125).

докучити I. 1. в. *доћи размишљањем, расуђивањем до нечега* [...], *успети разумети, схватити*. — Ја не могу докучити за што не треба тако писати (Дан. Ђ. 4, 40).

допрети 3. *докучити, разумети, схватити, појмити*. — Ну ово ми је чудо, кога не могу да допрем (Вод. 3, 82).

доумити II. ~ се I. *досетити се, домислити се*. — Али ни из далека није се могао јаду да доуми (Јавор 1874, 1130).

разумети I. 3. *схватати нечије побуде, мотиве, преокупације, учавати њихову оправданост*. — Има мужа који је не разуме (Срем., РМС).

сварити 2. б. *прихватити, поднети, схватити*. — Наша генерација ... не може никако да [их] свари, зато су нам ... ближи Станковић, Домановић (Скерл., РМС).

5.3. подносити, трпети

гледати I. 2. в. (обично уз одричне облике глагола „моћи“ [...]) (не) *трпети, (не) подносити*. — Ја тога човика одавна нисам могао гледати (Рељк. 2, 69).

мирсати I. 4. (обично у негацији) **а.** *осећати наклоност, симпатију* [...], *трпети, подносити* [...]. — Од онда још ја њу не миришем, кад смо обадве биле у Темишвару (Срем. 11, 376).

моћи 7. (обично одрич.) **б.** *трпети, подносити (некога)*. — Она га не може (Јуркић 1, 120).

¹² Исто значење у Речнику САНУ приписано је и изразу **главе (главу) не окретати (окренути, обрнути и сл.) (на некога, на нешто) нимало не марити** [...], *не водити рачуна* [...]. — За оно што треба црквама, ни главу не окреће (Нов. 23, 169) (в. Речник САНУ, под глава изр.).

подносити I. 3. б. (често у негацији) *трпети, толерисати* [...]. — Напоље, јер вас ја више не подносим (Радић Д. б, 199).

трпети 2. (обично одрич) *подносити кога (ко је непожељан)*. — Снаху не трпи јер ју је син узео против њене воље (ЛМС 1951, РМС).

* * *

поднети¹³ I. б. (обично уз глагол „моћи“) **а.** *уважити, истрпети*. — Не, не могу да га поднесем (Макс. Р. 1, 143).

не може га ~ (не може да га замисли и сл.)¹⁴ *не подноси га, не трпи га, мрзи га*. — [Гроф] се канда нада да ће њену милост задобити тиме, што је засипа драгим камењем: но она не може ни да га замисли (Цар, Дима-Син А., Госпођа с камелијама, Бгд. 1923, 65).

не могу да га смислим *узречица којом се жели истаћи велика несношљивост и одвратност према некоме или нечему*. — Ја, ето, не волим пиво. Не могу да га смислим (Давичо, РМС).¹⁵

5.4. допадати се, воleti, желети

дати I. 16. в. (у безл. конструкцији са „се“, са логичким субјектом у дативу) 3) (само одрич) *нeмaти воље, не желети, не хтети*. — Разлијенио се, не да му се почети (Пип. 9, 82).

марити I. 1. б. (често одрич) *осећати наклоност (према особи другог пола), воleti; имати углавном позитиван став (према некоме), подносити, трпети (некога)*. — Давна није марио травничке Јевреје (Андрић 5, 44).

подносити I. 3. в. (обично у негацији) *уживати у нечему, воleti, трпети*. — Канаринаца није било; Баторић их није подносио (Ђал. 6, 48).

шмекати 2. (обично одрич) *показивати наклоност према некоме [...]*. — У последње доба није ме „шмекао“ (Матош, РМС).

* * *

бегенисати I. б. *воleti, марити, имати у вољи нешто, допадати се [...]*. — Па се ондар окрену нама, те и нам честита нову годину, онако на сухо — без љубљења, јер ... се не бегенисаше с нама љубити (Вул. С. 2, 118).

допадати се I. бити по вољи, свиђати се. — Не допадају ми се таква дјеца (Прер. П. 2, 102).

марити I. 1. в. *осећати вољу за неким јелом или тићем, радо јести или пити*. — Знам ... ви не марите бело месо (Вас. Д. 2, 106).

6. Закључак

Већ и сама чињеница да се (суб)лексема са колигационим ограничењима и склоностима одређеног типа (у нашем случају према јављању у одричним облицима и конструкцијама) могу разврстати у неколико семантичких класа јесте индикативна – говори о томе да постоји веза између њихове семантике и негативног поларитета.

¹³ Глагол *поднети* у овом значењу не бележи Речник МС. Дато значење преузели смо из секције П-49 Речника САНУ, на којој смо радили помоћну редакцију; његов несвршени парњак преузет је из секције П-50, на којој смо радили редакцију.

¹⁴ Дато значење у Речнику САНУ представљено је као фразеолошко (в. Речник САНУ, под *замислити* изр.).

¹⁵ В. Речник МС (под *смислити* изр.).

Због ограниченог простора у овом раду нисмо могли детаљно да се позабавимо том везом. Како закључују Апресјанова и Микулин, семе којима се указује на напор могле би бити кључне за негативну поларизацију. Класе које смо посматрали индиректно нам указују и на неке појаве везане за људску психологију – напор нам представљају настојања да некога уважимо, поднесемо или да нешто истрпимо, да на некога или нешто обратимо пажњу, да некога или нешто разумемо. Могуће је да неки од разлога за негативну поларизацију леже и у информативности – мање је редундантно рећи да некога или нешто не волимо него обратно.

Представљена анализа требало би да послужи као подстицај за даља истраживања. Сматрамо да је навођење експлицитних информација о различитим колигационим склоностима и ограничењима веома значајно за теоријску и практичну лексикографију. Значајно је и за теоријска истраживања будући да се на основу таквих напомена могу вршити различите семантичко-синтаксичке анализе.

ИЗВОРИ

Речник МС: *Речник српскохрватскога књижевног језика*, I–VI, Нови Сад: Матица српска, 1967–1976.

Речник САНУ: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, I–XIX, Београд: Српска академија наука и уметности – Институт за српски језик, 1959–.

ЛИТЕРАТУРА

Апресјан и др. 2014: *Активний словарь русского языка*, Том 1 (А–Б), В. Ю. Апресян, Ю. Д. Апресян, Е. Э. Бабаева, О. Ю. Богуславская, И. В. Галактионова, М. Я. Гловинская, Б. Л. Иомдин, Т. В. Крылова, И. Б. Левонтина, А. А. Лопухина, А. В. Птенцова, А. В. Санников, Е. В. Урысон; Отв. ред. Ю. Д. Апресян, Москва: Языки славянской культуры.

Апресјан/Микулин 2016: V. Apresjan, N. Mikulin, Dictionary as an Instrument of Linguistic Research, у: Т. Margalidze, G. Meladze (ред.), *Proceedings of the XVII EURALEX International Congress. Lexicography and Linguistic Diversity (6 – 10 September, 2016)*, Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, 224–231.

Ахманова 1966: О. С. Ахманова, *Словарь лингвистических терминов*, Москва: Издательство „Советская энциклопедия”.

Дражић 2014: Ј. Дражић, *Лексичке и граматичке колокације у српском језику*, Нови Сад: Филозофски факултет.

Еткинс/Рандел 2008: В. Т. Sue Atkins and Michael Rundell, *The Oxford Guide to Practical Lexicography*, Oxford University Press.

- Јанакиду 2013:** A. Giannakidou, (Non)veridicality, evaluation, and event actualization: evidence from the subjunctive in relative clauses, у: M. Taboada, R. Trnavaц (ред.), *Nonveridicality and Evaluation. Theoretical, Computational and Corpus Approaches*, Brill.
- Кристал 2008:** David Crystal, *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*, Blackwell Publishing.
- Лехецка 2015:** Lehecka, T. Collocation and colligation, у: J.-O. Östman, J. Verschueren (Eds.), *Handbook of Pragmatics Online*. <<http://pubman.mpdl.mpg.de/pubman/item/escidoc:2304786:2/component/escidoc:2304785/Colligation%20and%20colligation.pdf>>. 5. 4. 2017.
- Марковић 2014:** Александра Марковић, Граматика у српским речницима, у: Р. Драгићевић (ред.), *Савремена српска лексикографија у теорији и пракси (колективна монографија)*, Београд: Филолошки факултет, 69–91.
- Прћић 1997:** Т. Prčić, *Semantika i pragmatika reči*, Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Симеон 1969:** Rikard Simeon, *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Хои 2005:** Michael Hoey, *Lexical Priming: A new theory of words and language*, London and New York: Routledge.
- Хои/О’Донел 2008:** Michael Hoey and Matthew Brook O’Donnell, Lexicography, Grammar, and Textual Position, *International Journal of Lexicography*, Vol. 21, No. 3, 293–309.

Aleksandra M. Marković

THE SEMANTIC AND SYNTACTIC IMPORTANCE OF SOME COLLIGATIONAL PREFERENCES OF VERBAL SUBLEXEMES (VERBAL LEXICAL UNITS)

Summary

This paper deals with the analysis of the verbal sublexemes (verbal lexical units) whose meanings are usually realized with some distributional restrictions (colligations). The aim of the paper was to determine the importance of colligational preferences and restrictions for the domains of semantics and syntax. The analysis was realized in two steps: firstly, we searched for lexical units which were explicitly marked with glosses like “only/frequently in negative constructions”. These lexical units were classified into several semantic classes. Secondly, these semantic classes were used for finding new sublexemes, which weren’t overtly marked (but the colligational preferences/restrictions were obvious from the illustrative examples). These findings made it possible for us to make several conclusions: it is very important to mark colligational preferences/restrictions in dictionaries, because such marks give the means for developing easier generalizations in the field of theoretical linguistics and, at the same time, they can lead to better dictionaries.

Key words: colligation, colligational preferences, colligational restrictions, negative polarity, Serbian language.